

Гриценко І. О.

студент 3-го курсу Інституту прокуратури та слідства
Національного університету «Одеська юридична академія»

АДВОКАТ ІНОЗЕМНОЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ: ПРАВОВИЙ СТАТУС

Закон України (далі ЗУ) «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (від 5 липня 2012 № 5076–17) передбачає здійснення в Україні адвокатської діяльності адвокатом іноземної держави. Згідно з розділом VIII цього закону адвокат іноземної держави може здійснювати адвокатську діяльність в Україні з урахуванням особливостей визначених законодавством. На появу положень про іноземного адвоката в українському законодавстві та відходу від умов закону про обов'язковість наявності у адвоката громадянства України вплинула діяльність міжнародної асоціації адвокатів. Міжнародна Асоціація Адвокатів (далі МАА) — міжнародна неурядова організація, що об'єднує юридичні товариства різних країн. Від України членом МАА є Спілка адвокатів України. Мета МАА — обмін досвідом і інформацією між адвокатами та їх асоціаціями; захист незалежності адвокатської професії та прав адвокатів; удосконалення адвокатської діяльності та законодавства, що регулює цю діяльність; розвиток юридичної науки. У зв'язку з процесами розвитку транскордонної діяльності, що полягає у збільшенні обсягу переміщення через національні кордони людей, товарів, капіталів та послуг Міжнародна Асоціація Адвокатів передбачила необхідність розробки рекомендацій стосовно загальних принципів діяльності іноземних адвокатів. Таку Відні (Австрія) 6 червня 1998 року було прийнято документи у яких з урахуванням відмінностей адвокатської практики країн, відмінностей правових систем та економічного, соціального, історичного розвитку, містилися рекомендації діяльності адвокатів іноземних держав. В основному рекомендації стосувалися ліцензування діяльності адвокатів іноземних держав. У статті 59 чинного ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» зазначено механізм ліцензування діяльності адвоката іноземної держави. Визначається, що адвокат іноземної держави, який має намір здійснювати адвокатську діяльність на території України, звертається до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури за місцем свого проживання чи перебування в Україні із заявою про його включення до Єдиного реєстру адвокатів України. До заяви додаються документи, що підтверджують право такого адвоката на заняття адвокатською діяльністю у відповідній іноземній державі. Перелік таких документів затверджується Радою адвокатів України. Кваліфікаційна палата кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури розглядає заяву та подані адвокатом документи протягом десяти днів з дня їх надходження та за відсутності підстав, передбачених частиною четвертою цієї статті, приймає рішення про включення такого адвоката до Єдиного реєстру адвокатів України, про що протягом трьох днів письмово повідомляє адвоката іноземної держави та відповідну раду адвокатів регіону. Рада адвокатів регіону забезпечує внесення відомостей про такого адвоката до Єдиного реєстру адвокатів України. Відповідно до вище зазначеного можна говорити про те, що у розділі VIII законодавець враховує рекомендації розроблені МАА.

Наявність інституту адвоката іноземної держави у національному законодавстві є загалом позитивним явищем, адже це підвищує ефективність діяльності з надання правової допомоги адвокатурою в Україні. У статті 2 ЦПК України зазначається можливість здійснення цивільного судочинства у відповідності до ЗУ «Про міжнародне приватне право». Який у свою чергу визначає можливість наявності у цивільному процесі іноземного елемента та вибору права. Тобто у цивільних справах передбачено можливість учасників визначити право якої держави підлягає застосуванню до правовідносин з іноземним елементом, а це створює можливість застосування українськими судами матеріальних норм приватного права іноземної держави, що більш детально регламентується ЗУ «Про міжнародне приватне право». Дана категорія справ має свої складнощі для українських правників, яким у певних випадках проблематично надати якісну правову допомогу за наявності іноземного елемента. Саме у даній ситуації діяльність адвокатів іноземних держав є запорукою якісної правової допомоги. Адже, саме іноземні адвокати є найбільш компетентні у своєму національному законодавстві, що підтверджується, наявністю у них адвокатської ліцензії виданої іноземною державою. Наявність цього інституту у нашому законодавстві про адвокатуру також зменшує час та витрати заінтересованої особи на вирішення відповідної категорії справ. А це є дуже важливим і позитивним явищем.

На підтвердження цього факту слід привести порівняння з іншими практиками. Буде доцільно звернутися до законодавства сусідньої Республіки Білорусь. Такнині чинний Закон Республіки Білорусь (далі Закон РБ) «Про адвокатуру та адвокатську діяльність в Республіці Білорусь» (від 30 грудня 2011 № 334-З) має схожість з ЗУ «Про адвокатуру» (від 19 грудня 1992 № 2887-ХІІ) в тому що не передбачає діяльності адвокатів іноземних держав та обов'язкового громадянства адвоката. Відповідно до статті 7 Закону РБ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність в Республіці Білорусь» — адвокатом в Республіці Білорусь може бути виключно громадянин. Невирішеність, на сьогодні, цих питання у законі Республіки Білорусь тягне за собою ряд несприятливих умов, що полягають у обмеженні ефективності надання правової допомоги та створенні додаткових органів адвокатури які займаються законно можливим урегулюванням таких категорій справ шляхом міжнародної допомоги та співпраці. Прикладом тому є спеціалізована колегія адвокатів Республіки Білорусь — «Белинюрколегия», що діє на підставі Постанови Ради Міністрів РБ від 12.02.1992 року № 78 та інші. Створюючи собою складності і незручності для осіб у ефективній реалізації своїх прав. За допомогою інституту іноземних адвокатів Адвокатура України уникає таких проблем.

Здійснення в Україні адвокатської діяльності адвокатами іноземних держав сприяє більш повній реалізації функцій Адвокатури України, забезпечує якісне здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на максимально професійній основі.